

**Cilvēka tiesību un pamatbrīvību
aizsardzības konvencija,
ar grozījumiem, kas izdarīti ar
11. protokolu**

ar Protokoliem Nr. 1, 4, 6, 7, 12 un 13

Konvencijas tekstā ir izdarīti grozījumi saskaņā ar 3. Protokola (ELS Nr. 45) nosacījumiem, kas stājās spēkā 1970. gada 21. septembrī, 5. Protokola (ELS Nr. 55) nosacījumiem, kas stājās spēkā 1971. gada 20. decembrī, un 8. Protokola (ELS Nr. 118) nosacījumiem, kas stājās spēkā 1990. gada 1. janvarī un satur arī 2. Protokola (ELS Nr. 44) tekstu, kas saskaņā ar 5. panta 3. daļu bija Konvencijas sastāvdaļa kopš tās stāšanās spēkā 1970. gada 21. septembrī. Visi nosacījumi, kas ir grozīti vai pievienoti ar šiem Protokoliem, tiek aizvietoti ar 11. Protokolu kopš tā stāšanās spēkā 1998. gada 1. novembrī. No šī brīža tiek atcelts 9. Protokols (ESL Nr. 140), kas stājās spēkā 1994. gada 1. oktobrī.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas sekretariāts
2003. gada septembrī

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

Roma, 1950. gad 4. novembris

Šo Konvenciju parakstījušās Eiropas Padomes dalībvalstu valdības,

ievērodamas Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā Asambleja pieņēmusi 1948. gada 10. decembrī;

ievērodamas, ka šī deklarācija paredz nodrošināt vispārēju un efektīvu tajā pasludināto tiesību atzīšanu un ievērošanu;

ievērodamas, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt lielāku vienotību tās dalībvalstu starpā un ka viens no līdzekļiem, kā šo mērķi sasniegt, ir cilvēka tiesību un pamatbrīvību ievērošana un turpmāka īstenošana;

No jauna apliecinādamas patiesu pārliecību, ka šīs pamatbrīvības ir taisnīguma un miera pamats visā pasaulē un ka tās vislabāk var nodrošināt paties demokrātisks politisks režīms no vienas puses un vispārējo cilvēktiesību, uz kurām tās pamatojas, kopīga izpratne un ievērošana no otras puses;

Kā Eiropas valstu valdības, kuras vada līdzīgi uzskati un kurām ir kopīgs ideālu, politisko tradīciju, brīvības un likuma varas mantojums, būdamas gatavas spert pirmos soļus atsevišķu Vispārējā deklarācijā minēto tiesību kopīgai īstenošanai

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Pienākums ievērot cilvēktiesības

Augstās Līgumslēdzējas Puses nodrošina ikvienam, kas atrodas to jurisdikcijā, šīs Konvencijas I sadaļā minētās tiesības un brīvības.

I SADAĻA. TIESĪBAS UN BRĪVĪBAS

2. pants – Tiesības uz dzīvību

1. Ikviena tiesības uz dzīvību aizsargā likums. Nevienam nedrīkst ar nolūku atņemt dzīvību, izņemot gadījumu, kad tiek izpildīts tiesas spriedums pēc apsūdzības noziegumā, par kuru likums paredz šādu sodu.

2

2. Dzīvības atņemšana nav uzskatāma par šī panta pārkāpumu, ja tā notiek spēka pielietošanas rezultātā, nepārsniedzot galējas nepieciešamības robežas:
  - a. lai aizstāvētu jebkuru personu pret nelikumīgu vardarbību;
  - b. lai veiktu tiesisku aizturēšanu vai aizkavētu tiesiski aizturētas vai apcietinātas personas izbēgšanu;
  - c. lai saskaņā ar likumu savaldītu dumpi vai apvērsumu.

3. pants – Spīdzināšanas aizliegums

Nevienu nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.

4. pants – Verdzības un piespiedu darba aizliegums

1. Nevienu nedrīkst turēt verdzībā vai nebrīvē.
2. Nevienam nedrīkst likt veikt piespiedu vai obligātu darbu.
3. Šī panta izpratnē jēdziens "piespiedu vai obligāts darbs" neietver:
  - a. jebkuru darbu, ko parasti liek veikt ieslodzījumā, kas piespriests saskaņā ar šīs Konvencijas 5. panta nosacījumiem, vai nosacītas atbrīvošanas laikā no ieslodzījuma;
  - b. jebkuru militāra rakstura dienestu, vai ja persona atsakās dienēt pārliecības dēļ tajās valstīs, kur tas ir atļauts, to dienestu, kas jāveic obligātā militārā dienesta vietā;
  - c. jebkuras klaušas ārkārtas stāvokļa vai stihiskas nelaimes gadījumā, kas apdraud sabiedrības labklājību;
  - d. jebkuru darbu vai dienestu, kas ietilpst parastajos pilsoniskajos pienākumos.

5. pants – Tiesības uz brīvību un drošību

1. Ikvienam ir tiesības uz personisko brīvību un drošību. Nevienam nedrīkst atņemt brīvību, izņemot sekojošos gadījumos un saskaņā ar likumā noteikto kārtību:

- a. ja persona tiek tiesiski aizturēta uz kompetentas tiesas sprieduma pamata;
  - b. ja persona tiek tiesiski aizturēta vai apcietināta par nepakļaušanos likumīgam tiesas spriedumam, vai lai nodrošinātu jebkuru likumā paredzētu saistību izpildi;
  - c. ja persona tiek tiesiski aizturēta vai apcietināta ar nolūku nodot viņu kompetentām tiesību aizsardzības iestādēm, balstoties uz pamatotām aizdomām, ka šī persona ir izdarījusi sodāmu nodarījumu, vai ja ir pamatots iemesls uzskatīt par nepieciešamu aizkavēt viņu izdarīt likumpārkāpumu vai nepieļaut viņa bēgšanu pēc likumpārkāpuma izdarīšanas;
  - d. ja tiesiski tiek aizturēts nepilngadīgais vai nu pāraudzināšanas nolūkā, vai lai nodotu viņu kompetentām tiesību aizsardzības iestādēm;
  - e. ja persona tiek tiesiski aizturēta ar nolūku aizkavēt infekcijas slimību izplatīšanos, vai arī tā ir garīgi slima persona, alkoholiķis vai narkomāns, vai klaidonis;
  - f. ja persona tiek likumīgi aizturēta vai apcietināta ar nolūku neļaut tai nelikumīgi ieceļot valstī, vai ja pret personu tiek veiktas darbības ar nolūku viņu izraidīt no valsts vai izdot citai valstij.
2. Ikvienu arestētu personu nekavējoties jāinformē viņai saprotamā valodā par aizturēšanas iemesliem un par jebkuru viņai izvirzīto apsūdzību.
  3. Jebkura persona, kas aizturēta vai apcietināta saskaņā ar šī panta 1.c. punktu, ir nekavējoties nododama tiesnesim vai citai amatpersonai, kura saskaņā ar likumu ir pilnvarota veikt tiesu varas funkcijas, un ir tiesājama saprātīgās laika robežās vai iztiesāšanas laikā atbrīvojama. Atbrīvošana var būt nosacīta, piemērojot līdzekļus, kas nodrošina personas ierašanos tiesā.
  4. Jebkura persona, kurai aizturot vai apcietinot atņemta brīvība, var griezties tiesā, kas nekavējoties lemj par viņas aizturēšanas tiesiskumu un nolemj viņu atbrīvot, ja aizturēšana nav bijusi tiesiska.
  5. Ikvienai personai, kas aizturēta vai apcietināta pretēji šī panta nosacījumiem, ir nodrošināmas tiesības uz zaudējumu atlīdzību.

6. pants – Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu

1. Ikvienam ir tiesības, nosakot savu civilo tiesību un pienākumu vai jebkuras viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību krimināllietā, uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā tiesā. Tiesas spriedums pasludināms publiski, taču preses un publikas klātbūtne procesā var tikt aizliegta uz visu lietas izskatīšanas laiku vai tikai tās daļu tikumības apsvērumu, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības interesēs, ja to demokrātiskā sabiedrībā prasa nepilngadīgo intereses vai procesa dalībnieku privātās dzīves aizsardzība, vai arī tādā apmērā, kuru tiesa uzskata par absolūti nepieciešamu, ja īpašajos lietas apstākļos atklātība apdraudētu tiesvedības intereses.
2. Ikviens, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, tiek uzskatīts par nevainīgu, kamēr viņa vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.
3. Ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības vismaz:
  - a. tikt nekavējoties, viņam saprotamā valodā un detalizēti, informētam par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu;
  - b. uz laiku un līdzekļiem, kas nepieciešami, lai sagatavotu savu aizstāvību;
  - c. aizstāvēt sevi pašam vai saņemt paša izvēlēta aizstāvja juridisku palīdzību, vai, ja viņam trūkst līdzekļu, lai algotu aizstāvi, saņemt nozīmēta aizstāvja palīdzību par velti, ja tas nepieciešams tiesvedības interesēs;
  - d. nopratināt vai panākt nopratināt apsūdzības lieciniekus un pieprasīt aizstāvības liecinieku klātbūtni un nopratināšanu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā apsūdzības lieciniekus;
  - e. uz bezmaksas tulka pakalpojumiem, ja viņš nesaprot tiesā lietoto valodu vai nerunā tajā.

7. pants – Sodīšanas nepieļaujamība bez likuma

1. Nevienu nedrīkst atzīt par vainīgu noziedzīgā nodarījumā tādas darbības vai bezdarbības dēļ, kas, saskaņā ar izdarīšanas brīdī spēkā esošajām nacionālajām un starptautiskajām tiesību normām, netika atzīta par noziedzīgu nodarījumu. Tāpat nedrīkst piespriest smagāku sodu nekā tas, kas bija piemērojams noziedzīgā nodarījuma brīdī.

2. Šis pants neaizliedz tiesāt un sodīt personu par jebkuru darbību vai bezdarbību, kas izdarīšanas brīdī bija noziedzīga saskaņā ar vispārējiem civilizēto tautu atzītajiem principiem.

8. pants – Tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību

1. Ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību.
2. Publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.

9. pants – Domu, pārliecības un ticības brīvība

1. Ikvienam cilvēkam ir tiesības uz domu, pārliecības un ticības brīvību; šīs tiesības ietver arī brīvību mainīt savu reliģisko piederību vai ticību un nodoties savai reliģijai vai pārliecībai, kā vienatnē tā kopā ar citiem, publiski vai privāti, pielūdzot, izpildot reliģiskas vai rituālas ceremonijas, ievērojot paražas un sludinot mācību.
2. Brīvību nodoties savai ticībai vai pārliecībai var ierobežot tikai likumā paredzētajā kārtībā un tiktāl, cik tas ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā, lai nodrošinātu sabiedrisko drošību, sabiedrisko kārtību, sabiedrības veselību vai tikumību, vai aizsargātu citu cilvēku tiesības un brīvības.

10. pants – Izteiksmes brīvība

1. Ikvienam ir tiesības brīvi izteikties. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un tiesības saņemt un izplatīt informāciju un idejas bez iejaukšanās no publisko institūciju puses un neatkarīgi no valstu robežām. Šis pants neierobežo valstu tiesības noteikt radoraidījumu, televīzijas raidījumu un kino demonstrēšanas licencēšanas režīmu.
2. Tā kā šo brīvību īstenošana ir saistīta ar pienākumiem un atbildību, tā var tikt pakļauta tādām prasībām, nosacījumiem, ierobežojumiem vai sodiem, kas paredzēti likumā un nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts drošības, teritoriālās vienotības vai sabiedriskās drošības intereses, nepieļautu nekārtības vai noziedzīgus nodarījumus, aizsargātu veselību vai tikumību, aizsargātu citu cilvēku cieņu vai tiesības, nepieļautu konfidencialas informācijas izpaušanu vai lai saglabātu tiesu varas autoritāti un objektivitāti.

11. pants – Pulcēšanās un biedrošanās brīvība

1. Jebkuram cilvēkam ir tiesības uz miermīlīgu pulcēšanās un biedrošanās brīvību, ieskaitot tiesības dibināt arodbiedrības un iestāties tajās, lai aizstāvētu savas intereses.
2. Šo tiesību izmantošanu nedrīkst pakļaut nekādiem ierobežojumiem, izņemot tos, kas noteikti ar likumu un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts vai sabiedrības drošības intereses, nepieļautu nekārtības vai noziedzīgus nodarījumus, aizsargātu veselību vai tikumību, vai citu cilvēku tiesības un brīvības. Šis pants neliedz noteikt likumīgus ierobežojumus šo tiesību izmantošanā personām, kas ir bruņoto spēku, policijas vai valsts pārvaldes sastāvā.

12. pants – Tiesības stāties laulībā

Laulības vecumu sasniegušiem vīriešiem un sievietēm ir tiesības stāties laulībā un dibināt ģimeni saskaņā ar valsts iekšējām likumu normām, kas nosaka šo tiesību izmantošanas kārtību.

13. pants – Tiesības uz efektīvu aizsardzības nodrošinājumu

Ikvienam, kura tiesības un brīvības, kas noteiktas šajā Konvencijā, ir pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu aizsardzību no valsts institūciju puses, neskatoties uz to, ka pārkāpumu ir izdarījušas personas, pildot publiskos dienesta pienākumus.

14. pants – Diskriminācijas aizliegums

Šajā Konvencijā minēto tiesību un brīvību īstenošana ir nodrošināma bez jebkādas diskriminācijas, neatkarīgi no dzimuma, rases, ādas krāsas, valodas, ticības, politiskajiem vai citiem uzskatiem, valstiskās vai sociālās izcelsmes, piederības kādai nacionālajai minoritāti, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai jebkura cita stāvokļa.

15. pants – Atkāpes ārkārtas stāvokļa laikā

1. Kara vai cita ārkārtas stāvokļa gadījumā, kas apdraud nācijas dzīvi, jebkura Augstā Līgumslēdzēja Puse var veikt pasākumus, kas atkāpjas no Konvencijas ietvaros uzņemtajām saistībām, tiktāl, cik to nenovēršami prasa situācijas ārkārtas raksturs, ar nosacījumu, ka šie pasākumi nav pretrunā ar citām starptautisko tiesību noteiktajām saistībām.

2. Iepriekšminētā norma nepieļauj atkāpes no Konvencijas 2. panta, izņemot nāves gadījumus tiesiskas karadarbības rezultātā, un no 3.,4. (1.daļas) un 7. panta.
3. Jebkura Augstā Līgumslēdzēja Puse, kas izmanto šīs atkāpšanās tiesības, pilnībā informē Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāru par veiktajiem pasākumiem un to iemesliem. Tā informē Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāru par šo pasākumu izbeigšanu un atgriešanos pie šīs Konvencijas normu pilnīgas ievērošanas.

16. pants – Ārzemnieku politiskās darbības ierobežojumi

Neviena no 10., 11. un 14. panta normām nav uzskatāma par kavēkli Augstajām Līgumslēdzējām Pusēm, lai noteiktu ierobežojumus ārzemnieku politiskajām aktivitātēm.

17. pants – Tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums

Neviena no šīs Konvencijas normām nav tulkojama kā kādas valsts, personu grupas vai personas tiesības veikt jebkuru darbību, kuras mērķis ir likvidēt šajā Konvencijā atzītās tiesības un brīvības vai ierobežot tās lielākā mērā nekā tas noteikts šajā Konvencijā.

18. pants – Tiesību ierobežojumu piemērošanas robežas

Ierobežojumi, kurus šī Konvencija pieļauj attiecībā uz minētajām tiesībām un brīvībām, nav piemērojami citiem mērķiem kā vien tiem, kam tie ir paredzēti.

II SADAĻA – EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESA

19. pants – Tiesas nodibināšana

Lai nodrošinātu to saistību ievērošanu, kuras ar Konvenciju un tās protokoliem uzņēmušās Augstās Līgumslēdzējas Puses, ir izveidota Eiropas Cilvēktiesību tiesa, turpmāk saukta par "Tiesu". Tā darbojas pastāvīgi.

20. pants – Tiesnešu skaits

Tiesa sastāv no tiesnešiem, kuru skaits atbilst Eiropas Padomes dalībvalstu skaitam.

21. pants – Amata kritēriji

1. Par tiesnešiem var būt personas ar augstām morālām īpašībām, atbilstoši kvalificētas, lai ieņemtu augstus tiesu varas amatus, vai arī autoritatīvi juristi.
2. Tiesneši darbojas Tiesā savā vārdā.
3. Savu pilnvaru termiņa laikā tiesneši nevar veikt darbības, kas nav savienojamas ar viņu neatkarību un objektivitāti vai prasībām, ko izvirza šis pilnas darba slodzes amats; visus jautājumus, kas izriet no šī noteikuma piemērošanas, izšķir Tiesa.

22. pants – Tiesnešu ievēlēšana

1. Tiesnešus ievēl Parlamentārā Asambleja no katras Augstās Līgumslēdzējas Puses ar balsu vairākumu no Augstās Līgumslēdzējas Puses piedāvātā triju kandidātu saraksta.
2. Šo pašu procedūru ievēro, papildinot Tiesas sastāvu jaunu Augsto Līgumslēdzēju Pušu pievienošanās gadījumā, kā arī, aizpildot radušās vakances.

23. pants – Pilnvaru termiņš

1. Tiesnešus ievēl uz sešiem gadiem. Viņi var tikt ievēlēti atkārtoti. Tomēr pusei no pirmajās vēlēšanās ievēlētajiem tiesnešiem termiņš beidzas pēc trim gadiem.
2. Tos tiesnešus, kuru termiņš beidzas sākotnējā trīs gadu posma beigās, Eiropas Padomes Ģenerālsekretārs nosaka ar izlozes palīdzību tūlīt pēc viņu ievēlēšanas.
3. Lai iespēju robežās nodrošinātu to, ka pusei no tiesnešiem pilnvaru termiņš tiek atjaunots ik pēc trim gadiem, pirms nākamo vēlēšanu sarīkošanas Parlamentārā Asambleja var nolemt, ka viena vai vairāku jaunievelamo tiesnešu pilnvaru termiņš būs citāds nekā seši gadi, taču ne lielāks par deviņiem un ne mazāks par trim gadiem.
4. Gadījumos, kas attiecas uz vairāk nekā vienu pilnvaru termiņu un kuros Parlamentārā Asambleja piemēro iepriekšējās daļas nosacījumus, Eiropas Padomes Ģenerālsekretārs nosaka pilnvaru termiņus ar izlozes palīdzību tūlīt pēc vēlēšanu beigām.

5. Tiesnesis, kas ievēlēts, lai aizvietotu citu tiesnesi, kura pilnvaru termiņš vēl nav beidzies, saglabā pilnvaras līdz sava priekšgājēja termiņa beigām.
6. Tiesnešu pilnvaru termiņš beidzas, tiem sasniedzot 70 gadu vecumu.
7. Tiesneši pilda savus amata pienākumus līdz tam laikam, kamēr tiek aizstāti. Tomēr tie turpina izskatīt lietas, kuras tie jau ir iesākuši izskatīt.

24. pants – Atlaišana

Nevienu tiesnesi nevar atlaist no amata, ja vien pārējie tiesneši ar divu trešdaļu balsu vairākumu nenolemj, ka viņš vairs neatbilst nepieciešamajiem amata nosacījumiem.

25. pants – Sekretariāts un tieslietu referenti

Tiesai ir savs sekretariāts, kura funkcijas un darba kārtība tiek noteikta Tiesas nolikumā. Tiesas darbā palīdz tieslietu referenti.

26.pants – Tiesas plenārsēde

Tiesa plenārsēdē:

- a. uz trim gadiem ievēl Tiesas priekšsēdi un vienu vai divus priekšsēža vietniekus, kas var tikt ievēlēti atkārtoti;
- b. izveido palātas uz noteiktu laika posmu;
- c. ievēl Tiesas palātu priekšsēžus, kas var tikt ievēlēti atkārtoti;
- d. pieņem Tiesas nolikumu; un
- e. ievēl sekretāru un vienu vai vairākus sekretāra vietniekus.

27. pants – Komitejas, palātas un Lielā palāta

1. Izskatot iesniegtās lietas, Tiesas sēdes notiek komitejās, kas satāv no trim tiesnešiem, palātās, kas sastāv no septiņiem tiesnešiem un Lielajā palātā, kas sastāv no septiņpadsmit tiesnešiem. Tiesas palātas izveido komitejas uz noteiktu laika posmu.
2. Viens no palātas un Lielās palātas locekļiem obligāti ir tiesnesis, kurš ir ievēlēts no tās dalībvalsts, kas ir puse šajā lietā, vai, ja tāda nav vai viņš

nevar piedalīties sēdēs, attiecīgā valsts izvēlas personu, kura piedalās sēdēs ar tiesneša pilnvarām.

3. Lielās palātas sastāvā ietilpst arī Tiesas priekšsēdis, priekšsēža vietnieks, palātu priekšsēži un citi tiesneši, kas tiek izvēlēti saskaņā ar Tiesas nolikumu. Ja lieta tiek nodota izskatīšanai Lielajā palātā saskaņā ar 34. pantu, neviens no palātas tiesnešiem, kas ir taisījuši spriedumu, nevar piedalīties Lielās palātas sēdē, izņemot Tiesas priekšsēdi un tiesnesi, kurš pārstāvēja attiecīgo dalībvalsti.

28. pants – Sūdzības atzīšana par nepieņemamu komitejās

Komiteja var vienbalsīgi atzīt par nepieņemamu vai svītrot no izskatāmo lietu saraksta saskaņā ar 34. pantu iesniegtu individuālu sūdzību, ja šāds lēmums var tikt pieņemts bez tālākas lietas izskatīšanas. Šāds lēmums ir galīgs.

29. pants – Palātu lēmumi par sūdzību pieņemšanu izskatīšanai un izskatīšana pēc būtības

1. Ja nav pieņemts lēmums saskaņā ar 28. pantu, palāta lemj par to, vai saskaņā ar 34. pantu iesniegtās sūdzības ir pieņemamas izskatīšanai un izskata lietu pēc būtības.
2. Palāta lemj par to, vai saskaņā ar 33. pantu iesniegtās starpvalstu sūdzības ir pieņemamas izskatīšanai un izskata lietu pēc būtības.
3. Lēmums par sūdzības pieņemšanu izskatīšanai tiek pieņemts atsevišķi, ja vien Tiesa izņēmuma gadījumos neizlemj citādi.

30. pants – Lietas nodošana Lielajai palātai

Ja kāda palātā izskatāmā lietā rodas nopietns jautājums par Konvencijas vai tās protokolu interpretāciju, vai ja kāda tai ienegtā jautājuma izskatīšana var novest pie rezultāta, kas ir pretrunā ar Tiesas iepriekš taisīto spriedumu, palāta jebkurā brīdī pirms sprieduma pasludināšanas var nodot lietu izskatīšanai Lielajā palātā, ja vien kāda no lietā iesaistītajām pusēm tam neiebilst.

31. pants – Lielās palātas pilnvaras

Lielā palāta:

- a. izskata sūdzības, kas iesniegtas saskaņā ar 33. vai 34. pantu, ja palāta ir nodevusi lietu izskatīšanai saskaņā ar 30. pantu, vai ja lieta tai ir nodota saskaņā ar 43. pantu; un
- b. izskata lūgumus par konsultatīvu atzinumu sniegšanu, kas iesniegti saskaņā ar 47. panta nosacījumiem.

32. pants – Lietu piekritība Tiesai

1. Tiesai ir piekritīgas visas lietas, kas saistītas ar Konvencijas un tās protokolu interpretāciju un piemērošanu un kas iesniegtas saskaņā ar 33., 34. un 47. panta nosacījumiem.
2. Strīds par to, vai lieta ir piekritīga Tiesai, ir atrisināms ar Tiesas lēmumu.

33. pants – Starpvalstu lietas

Ikvienu Augstā Līgumslēdzēja Puse var iesniegt Tiesai sūdzību par jebkuru šīs Konvencijas un tās protokolu nosacījumu pārkāpumu, ko varētu būt izdarījusi cita Augstā Līgumslēdzēja Puse.

34. pants – Individuālie iesniegumi

Tiesa var saņemt sūdzību no jebkuras fiziskas personas, nevalstiskas organizācijas vai fizisko personu grupas, kas apgalvo, ka kāda no Augstajām Līgumslēdzējām Pusēm ir pārkāpusi viņu tiesības, kas noteiktas Konvencijā vai tās protokolos. Augstās Līgumslēdzējas Puses apņemas nekādā veidā nekavēt šo tiesību efektīvu izmantošanu.

35. pants – Lietu pieņemamības kritēriji

1. Tiesa var izskatīt lietu vienīgi tad, ja ir izsmeltas visas iekšējās apstrīdēšanas vai pārsūdzības iespējas vispārātzīto starptautisko tiesību normu izpratnē un ja sūdzība ir iesniegta sešu mēnešu laikā, skaitot no dienas, kad ticis pieņemts galīgais lēmums minētajā lietā.
2. Tiesa neizskata nevienu individuālu sūdzību, kas iesniegta saskaņā ar 34. pantu, kura:
  - a. ir anonīma; vai.

- b. pamatā ir tāda pati kā Tiesas jau izskatīta sūdzība vai ja tā jau ir bijusi pakļauta kādai citai starptautiskai izmeklēšanas vai mierizlīguma procedūrai un nesatur nekādus būtiski jaunus faktus.
3. Tiesa atzīst par nepieņemamu jebkuru individuālu sūdzību, kas iesniegta saskaņā ar 34. pantu un kuru tā uzskata par neatbilstošu Konvencijas vai tās protokolu nosacījumiem, par acīmredzami nepamatotu vai arī par tādu, kur jaunprātīgi izmantotas sūdzības iesniegšanas tiesības.
4. Tiesa noraida jebkuru sūdzību, kuru tā uzskata par nepieņemamu saskaņā ar šī panta nosacījumiem. Tā var šādi rīkoties jebkurā tiesvedības stadijā.

36. pants – Trešās puses iesaistīšanās

1. Visās lietās, kuras izskata palāta vai Lielā palāta, tai Augstajai Līgumslēdzēja Pusei, kuras pilsonis ir iesniedzējs, ir tiesības iesniegt rakstiskus paskaidrojumus un piedalīties tiesas sēdē.
2. Taisnīgas tiesas spriešanas interesēs Tiesas priekšsēdis var uzaicināt jebkuru Augsto Līgumslēdzēja Pusi, kas nav puse attiecīgajā lietā, vai jebkuru ieinteresētu personu, kas nav iesniedzēja, iesniegt rakstiskus paskaidrojumus vai piedalīties tiesas sēdēs.

37. pants – Sūdzības izslēgšana no izskatāmo lietu saraksta

1. Jebkurā tiesvedības stadijā Tiesa var nolemt izslēgt sūdzību no izskatāmo lietu saraksta, ja apstākļi ļauj secināt, ka:
  - a. iesniedzējs vairs nevēlas to uzturēt vai
  - b. strīds ir atrisināts, vai
  - c. jebkura cita Tiesas konstatēta iemesla dēļ vairs nav attaisnojama sūdzības turpmāka izskatīšana.

Tomēr Tiesa turpina sūdzības izskatīšanu, ja to prasa Konvencijā un tās protokolos noteikto cilvēktiesību ievērošana.

2. Tiesa var nolemt atjaunot kādu sūdzību savā izskatāmo lietu sarakstā, ja tā uzskata, ka apstākļi attaisno šādu rīcību.

38. pants – Lietas izskatīšana un mierizlīgums

1. Ja Tiesa atzīst sūdzību par izskatīšanai pieņemamu, tā:
  - a. uzsāk lietas izskatīšanu kopā ar pušu pārstāvjiem un, ja nepieciešams, uzsāk izmeklēšanu, kuras sekmīgai norisei attiecīgajām dalībvalstīm jānodrošina visi nepieciešamie apstākļi;
  - b. nodod sevi pušu rīcībā, lai panāktu mierizlīgumu, balstoties uz Konvencijā un tās protokolos noteikto civiltiesību ievērošanu.
2. Tiesvedība, kas noris saskaņā ar 1.b punkta nosacījumiem, ir konfidenciāla.

39. pants – Mierizlīguma panākšana

Ja tiek panākts mierizlīgums, Tiesa svītro attiecīgo lietu no lietu saraksta, pieņemot lēmumu, kas satur īsu faktu izklāstu attiecīgajā lietā, un panākto risinājumu.

40. pants – Atklātas tiesas sēdes un dokumentu pieejamība

1. Tiesas sēdes ir atklātas, ja vien Tiesa izņēmuma gadījumos nenolemj citādi.
2. Sekretariātam glabāšanā nodotie dokumenti ir publiski pieejami, ja vien Tiesas priekšsēdis nenolemj citādi.

41. pants – Taisnīga atlīdzība

Ja Tiesa konstatē, ka ir noticis Konvencijas vai tās protokolu pārkāpums, un ja attiecīgās Augstās Līgumslēdzējas Puses iekšējās tiesību normas paredz tikai daļēju šī pārkāpuma seku novēršanu, Tiesa, ja nepieciešams, cietušajai pusei piešķir taisnīgu atlīdzību.

42. pants – Palātu spriedumi

Palātu spriedumi kļūst galīgi saskaņā ar 44. panta 2.daļas nosacījumiem.

43. pants – Lietu nodošana Lielajai palātai

1. Trīs mēnešu laikā no dienas, kad palāta ir taisījusi spriedumu, jebkura no pusēm šajā lietā izņēmuma gadījumos var lūgt nodot šo lietu izskatīšanai Lielajā palātā.

2. Tiesnešu kolēģija piecu Lielās palātas tiesnešu sastāvā šo lūgumu pieņem, ja attiecīgajā lietā rodas nopietns jautājums par Konvencijas vai tās protokolu interpretāciju vai piemērošanu, vai ja tā skar svarīgu jautājumu, kam ir vispārēja nozīme.
3. Ja minētā tiesnešu kolēģija lūgumu pieņem, Lielā palāta taisa spriedumu šajā lietā.

44. pants – Galīgie spriedumi

1. Lielās palātas spriedums ir galīgs.
2. Palātas spriedums kļūst galīgs,
  - a. kad puses paziņo, ka tās nelūgs attiecīgās lietas nodošanu izskatīšanai Lielajā palātā; vai
  - b. trīs mēnešus pēc tam, kad ir ticis taisīts spriedums, ja nav lūgta lietas nodošana izskatīšanai Lielajā palātā; vai
  - c. kad Lielās palātas tiesnešu kolēģija noraida lūgumu nodot lietu izskatīšanai Lielajā palātā, kas iesniegts saskaņā ar 43. pantu.
3. Galīgais spriedums tiek publicēts.

45. pants – Spriedumu un lēmumu motivēšana

1. Gan spriedumi, gan lēmumi, ar kuriem sūdzības tiek atzītas par pieņemamām izskatīšanai vai par noraidāmām, ir jāmotivē.
2. Ja spriedums daļēji vai pilnībā neatspoguļo vienbalsīgu tiesnešu viedokli, jebkurš tiesnesis ir tiesīgs pievienot tam savas atsevišķās domas.

46. pants – Spriedumu saistošais spēks un to izpilde

1. Augstās Līgumslēdzējas Puses apņemas ievērot galīgos Tiesas spriedumus ikvienā lietā, kurā tās ir puses.
2. Galīgais Tiesas spriedums tiek nodots Ministru Komitejai, kura uzrauga tā izpildi.

47. pants – Konsultatīvais atzinums

1. Pēc Ministru Komitejas lūguma Tiesa var sniegt konsultatīvu atzinumu par juridiska rakstura jautājumiem, kas attiecas uz Konvencijas un tās protokolu interpretāciju.
2. Šie atzinumi nevar skart nevienu jautājumu, kas saistīts ar Konvencijas I. sadaļā un tās protokolos noteikto tiesību un brīvību saturu vai apjomu, vai jebkuru citu jautājumu, kuru Tiesai vai Ministru Komitejai varētu nākties izskatīt saskaņā ar sūdzību, ko varetu iesniegt saskaņā ar Konvenciju.
3. Ministru Komitejas lēmumiem par konsultatīva atzinuma lūgšanu Tiesai nepieciešams to pārstāvju balsu vairākums, kam ir tiesības piedalīties Komitejas sēdēs.

48. pants – Tiesas kā padomdevēja kompetence

Tiesa lemj, vai Ministru Komitejas lūgums sniegt konsultatīvu atzinumu ietilpst tās kompetencē, kā noteikts 47. pantā.

49. pants – Konsultatīvā atzinuma pamatojums

1. Tiesas konsultatīvais atzinums ir motivējams.
2. Ja konsultatīvais atzinums daļēji vai pilnībā neatspoguļo vienbalsīgu tiesnešu viedokli, jebkurš tiesnesis ir tiesīgs pievienot tam savas atsevišķās domas.
3. Tiesas atzinums tiek nosūtīts Ministru Komitejai.

50. pants – Tiesas izdevumi

Tiesas darbības izdevumus sedz Eiropas Padome.

51. pants – Tiesnešu privilēģijas un imunitāte

Savu pienākumu pildīšanas laikā tiesneši bauda privilēģijas un imunitātes, kas ir noteiktas Eiropas Padomes Statūtu 40. pantā un līgumos, kas noslēgti saskaņā ar to.

III SADAĻA. DAŽĀDI NOSACĪJUMI

52. pants – Ģenerāļsekretāra pieprasījumi

Saņemot pieprasījumu no Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāra, jebkura Augstā Līgumslēdzēja Puse sniedz paskaidrojumus par veidu, kādā tās iekšējās tiesību normas nodrošina jebkura šīs Konvencijas noteikuma reālu īstenošanu.

53. pants – Pastāvošo cilvēktiesību nodrošinājums

Nekas šajā Konvencijā nav iztulkojams kā ierobežojums vai atkāpšanās no jebkurām cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, kas ir atzītas saskaņā ar jebkuras Augstās Līgumslēdzējas Puses likumiem vai jebkuru citu līgumu.

54. pants – Ministru Komitejas pilnvaras

Nekas šajā Konvencijā neierobežo Ministru Komitejas pilnvaras, ko tai piešķir Eiropas Padomes statūti.

55. pants – Citu strīda risināšanas līdzekļu nepieļaujamība

Augstās Līgumslēdzējas Puses atsakās, izņemot atsevišķas savstarpējas vienošanās, no līgumu, konvenciju vai deklarāciju izmantošanas, kuras ir spēkā to starpā, lai prasības veidā iesniegtu izskatīšanai strīdu, kas radies, interpretējot vai pielietojot šo Konvenciju, citām strīdu izšķiršanas instancēm nekā tām, kas ir paredzētas šajā Konvencijā.

56. pants – Teritoriālā piemērošana

1. Ikviens valsts, vai nu šīs Konvencijas ratifikācijas laikā, vai pēc tās ratifikācijas, var paziņot saskaņā ar šī panta 4. daļu, nosūtot rakstveida deklarāciju Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram, ka šī Konvencija tiks piemērota visām vai atsevišķām teritorijām, par kuru starptautiskajām attiecībām tā ir atbildīga.
2. Konvencija tiks piemērota paziņojumā minētajā teritorijā vai teritorijās, sākot ar trīsdesmito dienu, skaitot no dienas, kad Eiropas Padomes Ģenerāļsekretārs saņem šo paziņojumu.
3. Tomēr minētajās teritorijās šīs Konvencijas nosacījumi tiek pielietoti, ņemot vērā vietējās prasības.

4. Ikviens valsts, kas ir nosūtījusi deklarāciju saskaņā ar šī panta 1. daļu, jebkurā laikā pēc tam var iesniegt deklarāciju par vienu vai vairākām teritorijām, uz kurām attiecas deklarācija, ka tā atzīst Tiesas kompetenci saņemt prasības no fiziskām personām, nevalstiskajām organizācijām vai fizisko personu grupām kā noteikts Konvencijas 34. pantā.

57. pants – Atrunas

1. Parakstot šo Konvenciju vai nosūtot tās ratifikācijas rakstu, ikvienai valstij ir tiesības izdarīt atrunu attiecībā uz jebkuru atsevišķu Konvencijas nosacījumu tiktāl, cik kāds no tās teritorijā spēkā esošajiem likumiem neatbilst šim nosacījumam. Šī panta izpratnē vispāreja rakstura atrunas nav pieļaujamas.
2. Jebkurai saskaņā ar šo pantu izdarītai atrunai ir jāsaturs šīs attiecīgā likuma izklāsts.

58. pants – Denonsēšana

1. Augstā Līgumslēdzēja Puse var denonsēt šo Konvenciju tikai pēc pieciem gadiem kopš dienas, kad tā kļuva par Konvencijas dalībvalsti, paziņojot par to sešus mēnešus iepriekš rakstiskā paziņojumā, kas adresēts Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram, kurš par to informēs pārējās Augstās Līgumslēdzējas Puses.
2. Šāda denonsēšana neatbrīvo attiecīgo Augsto Līgumslēdzēju Pusi no tās saistībām šīs Konvencijas ietvaros attiecībā uz jebkuru rīcību, kas varētu tikt uzskatīta par šo saistību pārkāpumu, ko tā varētu būt izdarījusi pirms denonsēšanas spēkā stāšanās brīža.
3. Ikviens Augstā Līgumslēdzēja Puse, kas pārtrauc būt Eiropas Padomes locekle, zaudē savas dalībvalsts statusu attiecībā uz šo Konvenciju saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem.
4. Konvencija var tikt denonsēta saskaņā ar šī panta iepriekšējo daļu nosacījumiem attiecībā uz jebkuru teritoriju, par kuru saskaņā ar 56. panta nosacījumiem tika paziņots, ka šī Konvencija to aptver.

59. pants – Parakstīšana un ratifikācija

1. Šo Konvenciju var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis. Tā jāratificē. Ratifikācijas raksti tiek deponēti Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram.
2. Šī Konvencija stāties spēkā pēc tam, kad tiks deponēti desmit ratifikācijas raksti.

3. Attiecībā uz ikvienu šai Konvencijai pievienojušos valsti, kas to ratificē vēlāk, Konvencija stājas spēkā ar to dienu, kad šis valsts ratifikācijas raksts tiek deponēts.
4. Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs paziņo visām Eiropas Padomes dalībvalstīm par Konvencijas stāšanās spēkā, Augsto Līgumsledzēju Pušu vārdus, kas ir to ratificējušas, un visiem ratifikācijas rakstiem, kas tiek deponēti vēlāk.

Parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Ģenerālsēkretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai šo Konvenciju parakstījušajai valstij.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Pirmais protokols

Šo Protokolu parakstījušās Eiropas Padomes dalībvalstu Valdības,

Apņēmoties veikt pasākumus, lai nodrošinātu kopīgu to tiesību un brīvību aizsardzību, kas nav vēl iekļautas 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk saukta "Konvencija") I sadaļā,

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Īpašuma tiesību aizsardzība

Jebkurai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības uz sava īpašuma izmantošanu. Nevienam nedrīkst atņemt viņa īpašumu, izņemot, ja tas notiek publiskajās interesēs un apstākļos, kas noteikti ar likumu un atbilst vispārējiem starptautisko tiesību principiem.

Iepriekšminētie noteikumi neierobežo valsts tiesības pieņemt likumus, kādus tā uzskata par nepieciešamiem, lai kontrolētu īpašuma izmantošanu saskaņā ar vispārējām interesēm vai lai nodrošinātu nodokļu vai citu maksājumu vai sodu samaksu.

2. pants – Tiesības uz izglītību

Nevienam nedrīkst liegt tiesības uz izglītību. Veicot funkcijas, kuras tā uzņemas attiecībā uz izglītību un mācībām, valsts ievēro vecāku tiesības nodrošināt saviem bērniem tādu izglītību un mācības, kas ir saskaņā ar viņu reliģisko pārliecību un filozofiskajiem uzskatiem.

3. pants – Tiesības uz brīvām vēlēšanām

Augstās Līgumslēdzējas Puses apņemas ik pēc zināma saprātīga laika posma organizēt brīvas un aizklātas vēlēšanas apstākļos, kas veicina tautas viedokļa brīvu izpausmi, izvēloties likumdevēju varu.

4. pants – Teritoriālā piemērošana

Ikvienu Augstā Līgumslēdzēja Puse Konvencijas parakstīšanas vai ratifikācijas laikā, vai jebkurā laikā pēc tam var nosūtīt Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram deklarāciju, kurā norādīts, cik lielā mērā tā apņemas

attiecināt šī Protokola nosacījumus uz tām deklarācijā nosauktajām teritorijām, par kuru starptautiskajām attiecībām tā ir atbildīga.

Ikvienu Augstā Līgumslēdzēja Puse, kas ir nosūtījusi iepriekšminēto deklarāciju, var ik pēc laika nosūtīt turpmākas deklarācijas par izmaiņām iepriekšējo deklarāciju nosacījumos vai par to, ka tiek izbeigta šī Protokola nosacījumu attiecināšana uz kādu no tās teritorijām.

Saskaņā ar šo pantu iesniegtā deklarācija tiks uzskatīta par iesniegtu saskaņā ar Konvencijas 56. panta 1. daļu.

5. pants – Saistība ar Konvenciju

Augsto Līgumslēdzēju Pušu starpā šī Protokola 1., 2., 3. un 4. panta nosacījumi tiks uzskatīti par Konvencijas papildus pantiem, visiem Konvencijas nosacījumiem attiecīgi esot spēkā.

6. pants – Parakstīšana un ratifikācija

Šo Protokolu var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas Konvenciju; tas jāratificē reizē ar Konvenciju vai pēc tās ratificēšanas. Tas stāties spēkā pēc tam, kad tiks deponēti desmit ratifikācijas raksti. Attiecībā uz jebkuru pievienojušos valsti, kas to ratificēs vēlāk, Protokols stāties spēkā tai dienā, kad tiks deponēts šīs valsts ratifikācijas raksts.

Ratifikācijas raksti tiks deponēti Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram, kurš visām dalībvalstīm paziņos ratificējošo valstu nosaukumus.

Parakstīts Parīzē, 1952. gada 20. martā, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Ģenerālsekretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai šo Protokolu parakstījušajai valstij.

**Cilvēktiesību un pamatbrīvību
aizsardzības konvencijas Ceturtais
protokols, kurš nodrošina noteiktas
tiesības un brīvības, kuras nav iekļautas
konvencijā un tās Pirmajā protokolā**

Šo Protokolu parakstījušās Eiropas Padomes dalībvalstu Valdības,

Apņēmoties veikt pasākumus, lai nodrošinātu kopīgu to tiesību un brīvību aizsardzību, kas nav vēl iekļautas 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk saukta "Konvencija") I sadaļā un šīs Konvencijas 1952. gada 20. martā Parīzē parakstītā Pirmā Protokola 1.–3. pantos,

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Aizliegums ieslodzīt parādu dēļ

Nevienam nedrīkst atņemt brīvību tikai par viņa nespēju pildīt līgumsaistības.

2. pants – Pārvietošanās brīvība

1. Ikvienam, kurš tiesiski atrodas kādas valsts teritorijā, ir tiesības uz brīvu pārvietošanos un tiesības brīvi izvēlēties dzīvesvietu šajā valstī.
2. Ikvienam ir tiesības brīvi atstāt jebkuru valsti, ieskaitot savu valsti.
3. Šo tiesību izmantošanai nedrīkst noteikt nekādus ierobežojumus, izņemot tos, kurus nosaka likums un kas ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā valsts drošības un sabiedriskās drošības interesēs, lai aizsargātu sabiedrisko iekārtu, nepieļautu noziedzīgus nodarījumus, aizsargātu veselību vai tikumību vai lai aizsargātu citu cilvēku tiesības un brīvības.
4. Tiesības, kas noteiktas 1. daļā, zināmos apvidos var tikt pakļautas ierobežojumiem, ko nosaka likums un kuri ir noteikti sabiedrības interesēs demokrātiskā sabiedrībā.

3. pants – Pilsoņu izraidīšanas aizliegums

1. Nevienam nedrīkst izraidīt nedz individuāli, nedz kolektīvi no tās valsts teritorijas, kuras pilsonis viņš ir.

2. Nevienam nedrīkst liegt tiesības ieceļot tās valsts teritorijā, kuras pilsonis viņš ir.

4. pants – Ārzemnieku kolektīvas izraidīšanas aizliegums

Kolektīva ārzemnieku izraidīšana ir aizliegta.

5. pants – Teritoriālā piemērošana

1. Parakstot vai ratificējot šo Protokolu, vai jebkurā laikā pēc tam ikviena Augstā Līgumslēdzēja Puse var nosūtīt Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram deklarāciju, kurā norāda, cik lielā mērā šī Protokola nosacījumi attiecas uz tām deklarācijā nosauktajām teritorijām, par kuru starptautiskajām attiecībām Puse ir atbildīga.
2. Ikviena Augstā Līgumslēdzēja Puse, kas ir nosūtījusi iepriekšējā daļā minēto deklarāciju, var jebkurā laikā nosūtīt nākošās deklarācijas par izmaiņām iepriekšējo deklarāciju nosacījumos vai par to, ka tiek izbeigta šī Protokola nosacījumu attiecināšana uz kādu no tās teritorijām.
3. Saskaņā ar šo pantu izdarītā deklarācija tiks uzskatīta par izdarītu saskaņā ar Konvencijas 56. panta 1. daļu.
4. Jebkuras valsts teritorija, uz kuru šis Protokols attiecas saskaņā ar tā ratifikāciju vai akceptēšanu, un ikviena teritorija, uz kuru šis Protokols attiecas saskaņā ar attiecīgās valsts deklarāciju, kas iesniegta saskaņā ar šo pantu, var tikt uzskatītas par atsevišķām teritorijām 2. un 3. pantā pieminētā valsts teritorijas jēdziena sakarā.
5. Ikviena valsts, kas ir nosūtījusi deklarāciju saskaņā ar šī panta 1. vai 2. daļu, jebkurā laikā pēc tam var iesniegt deklarāciju par vienu vai vairākām teritorijām, uz kurām attiecas paziņojums, ka tā atzīst Tiesas kompetenci saņemt sūdzību iesniegumus no fiziskām personām, nevalstiskajām organizācijām vai fizisku personu grupām saskaņā ar Konvencijas 34. panta nosacījumiem attiecībā uz visiem vai jebkuru no šī Protokola 1. līdz 4. pantam.

6. pants – Saistība ar Konvenciju

Augsto Līgumslēdzēju Pušu starpā šī Protokola 1. līdz 5. panta nosacījumi tiks uzskatīti par Konvencijas papildus pantiem, visiem Konvencijas nosacījumiem attiecīgi esot spēkā.

7. pants Parakstīšana un ratifikācija

1. Šo Protokolu var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas Konvenciju; tas tiks ratificēts reizē ar Konvenciju vai pēc tās ratificēšanas. Tas stāsies spēkā pēc tam, kad tiks iesniegti desmit ratifikācijas raksti. Attiecībā uz jebkuru pievienojušos valsti, kas ratifikāciju izdarīs pēc tam, Protokols stāsies spēkā tai dienā, kad tiks iesniegti šīs valsts ratifikācijas raksti.
2. Ratifikācijas raksti tiks deponēti Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram, kurš visām dalībvalstīm paziņos ratificējušo valstu nosaukumus.

To apliecinot, apakšā parakstījušies, attiecīgi pilnvaroti, parakstīja šo Protokolu.

Parakstīts Strasbūrā, 1963. gada 16. septembrī, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Ģenerāļsekretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai šo Protokolu parakstījušajai valstij.

**Cilvēktiesību un pamatbrīvību
aizsardzības konvencijas Sestais
protokols, kas attiecas uz nāvessoda
atcelšanu**

Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas šo 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk saukta "Konvencija") Protokolu,

Ņemot vērā, ka notikumu attīstība vairākās Eiropas Padomes dalībvalstīs atspoguļo vispārēju tendenci atcelt nāvessodu,

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Nāvessoda atcelšana

Nāvessods tiek atcelts. Nevienam nedrīkst piespriest šādu sodu vai to izpildīt.

2. pants -Nāvessods kara laikā

Valsts var paredzēt savos likumos nāvessodu par noziegumiem, kas izdarīti kara laikā vai kara draudu apstākļos; šis sods tiek piemērots vienīgi likumā paredzētajos gadījumos un saskaņā ar tā nosacījumiem. Šī valsts informē Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāru par attiecīgajiem šī likuma noteikumiem.

3. pants – Aizliegums izdarīt atkāpes

Nekādas atkāpes no šī Protokola nosacījumiem saskaņā ar Konvencijas 15. pantu nav pieļaujamas.

4. pants – Aizliegums izdarīt atrunas

Nekādas atrunas saskaņā ar Konvencijas 57. pantu attiecībā uz šī Protokola nosacījumiem nav pieļaujamas.

5. pants – Teritoriālā piemērošana

1. Parakstot vai iesniedzot ratifikācijas rakstu, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumentu, ikviens valsts var norādīt teritoriju vai teritorijas, uz kurām attiecas šis Protokols.

2. Pēc tam ikviena valsts, nosūtot Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram adresētu deklarāciju, var paplašināt šī Protokola darbību uz jebkuru citu teritoriju, kas norādīta minētajā deklarācijā. Attiecībā uz šo teritoriju Protokols stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kas seko datumam, kurā Ģenerāļsekretārs ir saņēmis minēto deklarāciju.
3. Jebkuru deklarāciju, kas iesniegta saskaņā ar šī panta divām iepriekšējiem daļām, var atsaukt attiecībā uz jebkuru teritoriju, kas norādīta šajā deklarācijā, nosūtot Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram adresētu deklarāciju. Atsaukums stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kas seko datumam, kurā Ģenerāļsekretārs ir saņēmis minēto deklarāciju.

6. pants – Saistība ar Konvenciju

Augsto Līgumslēdzēju Pušu starpā šī Protokola 1. līdz 5. panta nosacījumi tiks uzskatīti par Konvencijas papildus pantiem, visiem Konvencijas nosacījumiem attiecīgi esot spēkā.

7. pants – Parakstīšana un ratifikācija

Šo Protokolu var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas Konvenciju. Protokols ir pakļauts ratificēšanai, akceptēšanai vai apstiprināšanai. Eiropas Padomes dalībvalsts nevar ratificēt, akceptēt vai apstiprināt šo Protokolu, ja tā nav vienlaicīgi vai agrāk ratificējusi Konvenciju. Ratifikācijas raksti, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenti tiks deponēti Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram.

8. pants – Stāšanās spēkā

1. Šis Protokols stāsies spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš sekos datumam, kurā piecas Eiropas Padomes dalībvalstis ir atzinušas šo Protokolu par saistošu saskaņā ar 7. panta nosacījumiem.
2. Attiecībā uz jebkuru dalībvalsti, kura vēlāk atzīst šo Protokolu par saistošu, tas stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš sekos datumam, kurā tika deponēts ratifikācijas raksts, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokuments.

9. pants – Depozitārija funkcijas

Eiropas Padomes Ģenerāļsekretārs paziņos Padomes dalībvalstīm par:

- a. jebkuru parakstu;

- b. ikviena ratifikācijas raksta, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenta deponēšanu;
- c. ikvienu datumu, ar kuru šis Protokols stājas spēkā saskaņā ar 5. un 8. pantu;
- d. jebkuru citu dokumentu, deklarāciju vai informāciju, kas attiecas uz šo Protokolu.

To apliecinot, apakša parakstījušies, attiecīgi pilnvaroti, parakstīja šo Protokolu.

Parakstīts Strasbūrā, 1983. gada 28. aprīlī, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Ģenerālsēkretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai šo Protokolu parakstījušajai valstij.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Septītais protokols

Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas šo Protokolu,

Aņņemoties veikt turpmākus pasākumus, lai nodrošinātu noteiktu tiesību un brīvību kopīgu aizsardzību ar 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk saukta "Konvencija") palīdzību,

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Procesuālās garantijas ārzemnieku izraidīšanas gadījumā

1. Ārzemnieku, kurš tiesiski uzturas kādas valsts teritorijā, nedrīkst izraidīt no šīs valsts, izņemot gadījumus, kad tiek izpildīts lēmums, kurš pieņemts saskaņā ar likumu, un šim ārzemniekam ir atļauts:
  - a. uzrādīt iemeslus, kādēļ viņu nedrīkst izraidīt;
  - b. panākt savas lietas pārskatīšanu, un
  - c. būt pārstāvētam šajā nolūkā kompetentā valsts iestādē vai pie attiecīgi pilnvarotas amatpersonas vai amatpersonām.
2. Ārzemnieku var izraidīt, pirms viņš izmanto šī panta 1. daļas a., b. un c. punktos noteiktās tiesības, ja izraidīšana ir nepieciešama sabiedriskās drošības vai valsts drošības interesēs.

2. pants – Pārsūdzības tiesības krimināllietās

1. Ikvienam, kuru tiesa ir atzinusi par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības uz vainas pierādījuma vai soda apmēra pārskatīšanu augstākā instancē. Šo tiesību izmantošanu, ieskaitot izmantošanas pamatu, nosaka likums.
2. Izņēmumi šo tiesību īstenošanā ir pieļaujami attiecībā uz vieglāka rakstura pārkāpumiem, kas noteikti likumā, vai gadījumos, kad attiecīgo personu pirmajā instancē ir notiesājusī augstākās tiesas instance vai šī persona ir notiesāta pēc attaisnojoša sprieduma pārsūdzēšanas.

3. pants – Zaudējumu atlīdzība par nepamatotu notiesāšanu

Ja kāda persona ar galīgu spriedumu tiek notiesāta par noziedzīgu nodarījumu un pēc tam tiek attaisnota vai apžēlota, pamatojoties uz jauniem pierādījumiem vai jaunatklātiem apstākļiem, kas neapstrīdami liecina par tiesas kļūdu, tad personai, kura šādas tiesāšanas rezultātā ir saņēmusi sodu, pienākas zaudējumu atlīdzība atbilstoši attiecīgās valsts likumiem vai praksei, ja vien netiek pierādīts, ka minētais nezināmais apstāklis nebija savlaicīgi atklāts vienīgi vai daļēji šīs personas vainas dēļ.

4. pants Tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam

1. Nevienu nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt krimināllietā tajā pašā valstī par noziedzīgu nodarījumu, par kuru viņš jau ir ticis attaisnots vai notiesāts saskaņā ar šīs valsts likumu un kriminālprocesuālajām normām.
2. Iepriekšējās daļas nosacījumi nekavē atkārtotu lietas ierosināšanu saskaņā ar attiecīgās valsts likumu un soda izciešanas noteikumiem, ja ir jauni pierādījumi vai jaunatklāti apstākļi, vai ja iepriekšējā procesā ir pieļautas būtiskas kļūdas, kas varēja ietekmēt lietas iznākumu.
3. Atkāpes no šī panta saskaņā ar Konvencijas 15. pantu nav pieļaujamas.

5. pants – Laulāto vienlīdzība

Laulātie ir vienlīdzīgi privāttiesiska rakstura tiesībās un pienākumos laulības laikā un pēc tās izbeigšanās gan savā starpā, gan attiecībā ar bērniem. Šis pants neliedz valstīm veikt tādus pasākumus, kas nepieciešami bērnu interešu aizstāvēšanai.

6. pants – Teritoriālā piemērošana

1. Ikviens valsts šī Protokola parakstīšanas laikā vai iesniedzot glabāšanā tā ratifikācijas, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumentu, var norādīt, uz kuru tās teritoriju vai teritorijām šis Protokols attiecas, un noteikt, cik lielā mērā tā atzīst šī protokola piemērojamību šai teritorijai vai teritorijām.
2. Jebkurā laikā ikviens valsts var Eiropas Padomes Ģenerālsēkretāram adresētā deklarācijā paplašināt šī protokola darbības sfēru uz jebkuru citu teritoriju, kas norādīta šajā paziņojumā. Attiecībā uz šo teritoriju Protokols stājas spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko divu mēnešu

termiņam, skaitot no dienas, kad Ģenerālsēkretārs saņēma šo deklarāciju.

3. Jebkura deklarācija, kas iesniegta saskaņā ar šī panta divām iepriekšējām daļām, var tikt atsaukta vai grozīta attiecībā uz jebkuru teritoriju, kas norādīta šajā deklarācijā, nosūtot Ģenerālsēkretāram adresētu deklarāciju. Atsaukums vai grozījumi stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš seko divu mēnešu termiņam, skaitot no dienas, kad Ģenerālsēkretārs saņēma šo deklarāciju.
4. Saskaņā ar šo pantu izdarītā deklarācija tiks uzskatīta par izdarītu saskaņā ar Konvencijas 56. panta 1. daļu.
5. Jebkuras valsts teritorija, uz kuru šis Protokols attiecas saskaņā ar tā ratifikāciju, akceptēšanu vai apstiprināšanu, un ikviena teritorija, uz kuru šis Protokols attiecas saskaņā ar šī panta sakarā izdarīto attiecīgās valsts paziņojumu, var tikt uzskatītas par atsevišķām teritorijām 1. pantā pieminētā valsts teritorijas jēdziena sakarā.
6. Ikviena valsts, kas iesniegusi deklarāciju saskaņā ar šī panta 1. vai 2. daļu, jebkurā laikā pēc tam var izdarīt deklarāciju par vienu vai vairākām teritorijām, uz kurām attiecas deklarācija, ka tā atzīst Tiesas kompetenci saņemt sūdzību iesniegumus no fiziskām personām, nevalstiskajām organizācijām vai fizisku personu grupām saskaņā ar Konvencijas 34. panta nosacījumiem attiecībā uz visiem vai jebkuru no šī Protokola 1. līdz 5. pantam.

7. pants – Saistība ar Konvenciju

Dalībvalstu starpā šī Protokola 1. līdz 6. panta nosacījumi tiks uzskatīti par Konvencijas papildus pantiem, visiem Konvencijas nosacījumiem attiecīgi esot spēkā.

8. pants – Parakstīšana un ratifikācija

Šo protokolu var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas Konvenciju. Protokols ir pakļauts ratificēšanai, akceptēšanai vai apstiprināšanai. Eiropas Padomes dalībvalsts nevar ratificēt, pieņemt vai apstiprināt šo Protokolu, ja tā nav vienlaicīgi vai agrāk ratificējusi Konvenciju. Ratifikācijas raksti, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenti tiek deponēti Eiropas Padomes Ģenerālsēkretāram.

9. pants – Spēkā stāšanās

1. Šis Protokols stāties spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko divu mēnešu periodam, skaitot no datuma, kurā septiņas Eiropas Padomes dalībvalstis ir atzinušas šo Protokolu par saistošu saskaņā ar 8. panta nosacījumiem.
2. Attiecībā uz jebkuru dalībvalsti, kura vēlāk atzīst šo Protokolu par saistošu, tas stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš seko divu mēnešu periodam, skaitot no datuma, kurā tika deponēts ratifikācijas raksts, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokuments.

10. pants – Depozitārija funkcijas

Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs paziņos visām Eiropas Padomes dalībvalstīm par:

- a. ikvienu parakstu;
- b. ikviena ratifikācijas raksta, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenta deponēšanu;
- c. ikvienu datumu, ar kuru šis Protokols stājas spēkā saskaņā ar 6. un 9. pantu;
- d. jebkuru citu dokumentu, deklarāciju vai informāciju, kas attiecas uz šo Protokolu.

To apliecinot, apakšā parakstījušies, attiecīgi pilnvaroti, parakstīja šo Protokolu.

Parakstīts Strasbūrā, 1984. gada 22. novembrī, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Ģenerālsēkretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai šo Protokolu parakstījušajai valstij.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Divpadsmitais protokols

Roma, 4.XI.2000

Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas šo Protokolu,

ievērojot pamatprincipu, sakaņā ar kuru visas personas ir vienlīdzīgas likuma priekšā, un tām ir tiesības būt vienādi aizsargātām ar likumu;

Būdamas gatavas spert jaunus soļus visu cilvēku līdztiesības veicināšanai, ar 1950. gada 4. novembrī Romā parakstīto Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (turpmāk – « Konvencija ») kolektīvi garantējot vispārēju diskriminācijas aizliegumu;

No jauna apliecinādamas, ka nedrīskriminācijas princips netraucē dalībvalstīm veikt pasākumus pilnīgas un efektīvas līdztiesības veicināšanai, ar nosacījumu, ka šiem pasākumiem ir objektīvs un saprātīgs attaisnojums,

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Vispārējs diskriminācijas aizliegums

1. Jebkuru likumā paredzēto tiesību īstenošana ir nodrošināma bez jebkādas diskriminācijas, it sevišķi neatkarīgi no dzimuma, rases, ādas krāsas, valodas, ticības, politiskajiem vai citiem uzskatiem, valstiskās vai sociālās izcelsmes, piederības kādai nacionālajai minoritātei, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai jebkura cita stāvokļa.
2. Nevienu nevar pakļaut diskriminācijai no publisko institūciju puses uz jebkāda pamata, it sevišķi pēc šī panta 1. daļā minētajām pazīmēm.

2. pants – Teritoriālā piemērošana

1. Ikviens valsts šī Protokola parakstīšanas laikā vai iesniedzot glabāšanā tā ratifikācijas, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumentu, var norādīt, uz kuru tās teritoriju vai teritorijām šis Protokols attiecas.

2. Jebkurā laikā ikviena valsts var Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram adresētā deklarācijā paplašināt šī Protokola darbības sfēru uz jebkuru citu teritoriju, kas norādīta šajā paziņojumā. Attiecībā uz šo teritoriju Protokols stājas spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko triju mēnešu termiņam, skaitot no dienas, kad Ģenerāļsekretārs ir saņēmis šo deklarāciju.
3. Jebkura deklarācija, kas iesniegta saskaņā ar šī panta divām iepriekšējām daļām, var tikt atsaukta vai grozīta attiecībā uz jebkuru teritoriju, kas norādīta šajā deklarācijā, nosūtot Ģenerāļsekretāram adresētu deklarāciju. Atsaukums vai grozījumi stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš seko divu mēnešu termiņam, skaitot no dienas, kad Ģenerāļsekretārs saņēma šo deklarāciju.
4. Saskaņā ar šo pantu izdarītā deklarācija tiks uzskatīta par izdarītu saskaņā ar Konvencijas 56. panta 1. daļu.
5. Ikviena valsts, kas iesniegusi deklarāciju saskaņā ar šī panta 1. vai 2. daļu, jebkurā brīdī pēc tam var izdarīt deklarāciju par vienu vai vairākām teritorijām, uz kurām attiecas deklarācija, ka tā atzīst Tiesas kompetenci saņemt sūdzību iesniegumus no fiziskām personām, nevalstiskajām organizācijām vai fizisku personu grupām saskaņā ar Konvencijas 34. panta nosacījumiem attiecībā šī Protokola 1. pantu.

3. pants – Saistība ar Konvenciju

Dalībvalstis atzīst šī Protokola 1. un 2. panta normas par Konvencijas papildus pantiem, un visas Konvencijas normas ir spēkā attiecībā uz tiem.

4. pants – Parakstīšana un ratifikācija

Šo protokolu var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas Konvenciju. Protokols ir pakļauts ratificēšanai, akceptēšanai vai apstiprināšanai. Eiropas Padomes dalībvalsts nevar ratificēt, pieņemt vai apstiprināt šo Protokolu, ja tā nav vienlaicīgi vai agrāk ratificējusi Konvenciju. Ratifikācijas raksti, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenti tiek deponēti Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram.

5. pants – Spēkā stāšanās

1. Šis Protokols stāsies spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko triju mēnešu periodam, skaitot no datuma, kurā desmit Eiropas Padomes dalībvalstis ir atzinušas šo Protokolu par saistošu saskaņā ar 4. panta nosacījumiem.

2. Attiecībā uz jebkuru dalībvalsti, kura vēlāk atzīst šo Protokolu par saistošu, tas stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš seko triju mēnešu periodam, skaitot no datuma, kurā tika deponēts ratifikācijas raksts, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokuments.

6. pants – Depozitārija funkcijas

Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs paziņos visām Eiropas Padomes dalībvalstīm par:

- a. ikvienu parakstu;
- b. ikviena ratifikācijas raksta, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenta deponēšanu;
- c. ikvienu datumu, ar kuru šis Protokols stājas spēkā saskaņā ar 2. un 5. pantu;
- d. jebkuru citu dokumentu, deklarāciju vai informāciju, kas attiecas uz šo Protokolu.

To apliecinot, apakšā parakstījušies, attiecīgi pilnvaroti, parakstīja šo Protokolu.

Parakstīts Romā, 2000. gada 4. novembrī, angļu un franču valodā ; abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai Eiropas Padomes dalībvalstij.

Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas Trīspadsmitais protokols

Vilņa, 3.V.2002

Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas šo Protokolu,

Būdamas pārliecinātas, ka ikviena cilvēka tiesības uz dzīvību demokrātiskā sabiedrībā ir pamatvērtība, un ka nāvēssoda atcelšana ir būtiska, lai aizsargātu šīs tiesības un lai pilnīgi atzītu visām cilvēciskajām būtnēm piemītošo cieņu;

Vēlēdamās pastiprināti aizsargāt tiesības uz dzīvību, kas garantētas 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītajā Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk – « Konvencija »);

Atzīmējot, ka 1983. gada 28. aprīlī Strasbūrā parakstītais Konvencijas Sestais Protokols, kas attiecas uz nāvēssoda atcelšanu, neizslēdz nāvēssoda piemērošanu par darbībām, kas izdarītas kara laikā vai kara draudu apstākļos;

Būdamas gatavas spert pēdējo soli, lai atceltu nāvēssodu visos apstākļos,

Ir vienojušās par sekojošo:

1. pants – Nāvēssoda atcelšana

Nāvēssods tiek atcelts. Nevienam nedrīkst piespriest šādu sodu vai to izpildīt.

2. pants – Aizliegums izdarīt atkāpes

Nekādas atkāpes no šī Protokola nosacījumiem saskaņā ar Konvencijas 15. pantu nav pieļaujamas.

3. pants – Aizliegums izdarīt atrunas

Nekādas atrunas saskaņā ar Konvencijas 57. pantu attiecībā uz šī Protokola nosacījumiem nav pieļaujamas.

4. pants – Teritoriālā piemērošana

1. Ikviens valsts šī Protokola parakstīšanas laikā vai iesniedzot glabāšanā tā ratifikācijas, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumentu, var norādīt, uz kuru tās teritoriju vai teritorijām šis Protokols attiecas.
2. Jebkurā laikā ikviens valsts var Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram adresētā deklarācijā paplašināt šī Protokola darbības sfēru uz jebkuru citu teritoriju, kas norādīta šajā paziņojumā. Attiecībā uz šo teritoriju Protokols stājas spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko triju mēnešu termiņam, skaitot no dienas, kad Ģenerāļsekretārs saņēma šo deklarāciju.
3. Jebkura deklarācija, kas iesniegta saskaņā ar šī panta divām iepriekšējām daļām, var tikt atsaukta vai grozīta attiecībā uz jebkuru teritoriju, kas norādīta šajā deklarācijā, nosūtot Ģenerāļsekretāram adresētu deklarāciju. Atsaukums vai grozījumi stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš seko divu mēnešu termiņam, skaitot no dienas, kad Ģenerāļsekretārs saņēma šo deklarāciju.

5. pants – Saistība ar Konvenciju

Augsto Līgumslēdzēju Pušu starpā šī Protokola 1. līdz 4. panta nosacījumi tiks uzskatīti par Konvencijas papildus pantiem, visiem Konvencijas nosacījumiem attiecīgi esot spēkā.

6. pants – Parakstīšana un ratifikācija

Šo Protokolu var parakstīt Eiropas Padomes dalībvalstis, kuras ir parakstījušas Konvenciju. Protokols ir pakļauts ratificēšanai, akceptēšanai vai apstiprināšanai. Eiropas Padomes dalībvalsts nevar ratificēt, akceptēt vai apstiprināt šo Protokolu, ja tā nav vienlaicīgi vai agrāk ratificējusi Konvenciju. Ratifikācijas raksti, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenti tiks deponēti Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram.

7. pants – Spēkā stāšanās

1. Šis Protokols stāsies spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko triju mēnešu periodam, skaitot no datuma, kurā desmit Eiropas Padomes dalībvalstis ir atzinušas šo Protokolu par saistošu saskaņā ar 6. panta nosacījumiem.
2. Attiecībā uz jebkuru dalībvalsti, kura vēlāk atzīst šo Protokolu par saistošu, tas stājas spēkā pirmajā tā mēneša dienā, kurš seko triju

mēnešu periodam, skaitot no datuma, kurā tika deponēts ratifikācijas raksts, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokuments.

8. pants – Depozitārija funkcijas

Eiropas Padomes Ģenerāļsekretārs paziņos Padomes dalībvalstīm par :

- a. jebkuru parakstu ;
- b. ikviena ratifikācijas raksta, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenta deponēšanu ;
- c. ikvienu datumu, ar kuru šis Protokols stājas spēkā saskaņā ar 4. un 7. pantu ;
- d. jebkuru citu dokumentu, deklarāciju vai informāciju, kas attiecas uz šo Protokolu.

To apliecinot, apakšā parakstījušies, attiecīgi pilnvaroti, parakstīja šo Protokolu.

Parakstīts Viļņā, 2002. gada 3. maijā, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Eiropas Padomes Ģenerāļsekretārs izsūtīs apstiprinātas kopijas ikvienai Eiropas Padomes dalībvalstij.